

Vzpomínka na Vladimíra Vojíře

In memory of Vladimír Vojíř

David Havlíček¹, Barbora Dudíková Schulmannová², Lenka Kaplanová³, Tomáš Polák⁴

Abstract

Vladimír Vojíř (February 26, 1946; † February 28, 2016) was a speleologist, an expert in caves and artificial underground cavities of any type, a photographer, and an author and editor of publications. From his age of 18 to his death he was for more than 50 years the leading personality of the Speleological Club Prague, a voluntary club focused on caving and prospection and care about artificial underground spaces. The destiny of the Club was not easy, it changed its supervising organization several times, split twice in its history, and finally the part led by Vladimír acted independently of the Czech Speleological Society. During the years, his main interest shifted from caves to historical artificial cavities, especially old drainage systems below historical buildings, old cellars, etc. He was considered to be the leading expert in historical underground spaces of the country's capital of Prague.*

Vladimír Vojíř (* 26. února 1946, † 28. února 2016), speleolog, znalec přírodního i umělého podzemí, ale i fotograf a redaktor či autor řady publikací, byl nepřehlédnutelnou osobností spjatou s Českým krasem, s pražským historickým podzemím a s českou speleologií druhé poloviny minulého století vůbec.

Stejně jako mnozí další čeští speleologové vystudoval Střední průmyslovou školu hornickou a geologickou v Příbrami. Již během studia založil v roce 1963 při základní škole v tehdejší Makarenkově ulici v Praze (dnes ul. Jana Masaryka) první speleologický klub, později od roku 1964 začleněný pod Ústřední dům pionýrů a mládeže Julia Fučíka. Nejvýznamnější akcí v první fázi existence klubu byly od roku 1964 osteologické výkopy na Chlumu u Srbska (viz článek I. Horáčka v tomto čísle). Název skupiny mladých jeskyňářů okolo Vladimíra se během času ustálil na Speleologický klub Praha a pod tímto jménem s různou formou a různým organizačním začleněním klub pracuje dodnes. Záhy následovaly organizačně náročné výpravy do vzdálených krasových oblastí, zejména na Slovensko, později i do dalších zemí.

Nejdéle trvalo formální začlenění Speleologického klubu Praha pod Svazarm, které pokračovalo souběžně i poté, co se klub v roce 1978 stal jednou ze zakládajících součástí České speleologické společnosti (ČSS). Vladimír byl člověk pevných názorů, se kterými ne vždy všichni členové klubu souhlasili. I z tohoto důvodu došlo dvakrát ke štěpení klubu. Nejprve se z něj v roce 1990 oddělila nově vzniklá ZO 1-11 Barrandien ČSS a později, kolem roku 2002, se Speleologický klub Praha znovu rozdělil na dvě prakticky stejnojmenné části, kdy jedna zůstala věrna začlenění do ČSS, zatímco skupina vedená Vladimírem Vojířem zvolila další nezávislou existenci. I jeskyňáři, kteří řady té historické větve Speleologického klubu z různých důvodů opustili, si vždy Vladimíra v naprosté většině případů vážili a oceňovali vše, co pro speleologii i pro podchycení zájemců o tento obor a jejich vzdělávání po více jak 50 let dělal. Pro mnohé z nich byl právě jeho vliv klíčový pro to, aby se zájem o jeskyně a podzemí stal vůdčím motivem celých jejich životů.

Podzemní prostory lákaly Vladimíra od školních let. Postupně se vypracoval na největšího znalce pražského podzemí, kterým se soustavně zabýval od 60. let, kdy se s kolegy jeskyňáři pokoušel objevit nad nuselským údolím v hradebním zdivu „Hotel Díra“, brloh praž-

ských tuláků, zlodějů a lidí bez domova, o němž se zmiňuje ve své knize „Podzemní Praha“ v roce 1920 novinář a dramatik K. L. Kucla. Úspěch se tehdy dostavil jen částečně – konání jeskyňářů bylo přerušeno zásahem státní bezpečnosti, navíc po dostavbě Nuselského mostu došlo i na úpravu hradeb, takže tato památka podzemní Prahy byla zničena navždy. Na tomto místě je třeba připomenout, že činnost Speleologického klubu Praha byla trnem v oku tehdejšímu režimu, a bylo velkou zásluhou Vladimíra, že se mu podařilo tuto činnost „ukrýt“ pod křídla tehdy uznávaného Svazarmu a zachovat ji až do vzniku ČSS.

Historické pražské podzemí se stalo Vladimírovou hlavní výzkumnou doménou v 90. letech, kdy si založil soukromou firmu Nautilus – agenturu pro poznání Země. Podílel se na řadě projektů revitalizace pražských podzemních objektů. Z velkého množství lokalit, jimž se v Praze věnoval, uvedme petřínské štolu, Rudolfovu štolu, podzemí pod bývalým Stalinovým pomníkem, pod Strahovem, katakomby u Karmelitánů, pražskou kanalizaci, podzemí pod Pražským hradem, hradní vodovod a potok Brusnice. Jednou z jeho z posledních aktivit bylo zpřístupnění krytu civilní obrany Folimanka v Bělehradské ulici v Nuslích veřejnosti. V roce 2014 se mu podařilo s Městskou částí Praha 2 uzavřít dohodu o spolupráci při zpřístupnění tohoto úkrytu, který se od té doby zájemcům pravidelně otvírá každý měsíc a dodnes se těší velkému zájmu návštěvníků.

Vladimír Vojíř byl odpovědným redaktorem časopisu Stalagmit (předtím již vydával Speleologický klub Praha pro svoje členy neformální informační list Geobuch), který vznikl jako zpravodaj ČSS. Kromě řádných čísel vycházela i řada příležitostných sborníků, například sborník prací k 100. výročí narození Jaroslava Petrboka v roce 1981, který editovali s Pavlem Bosákem. Později, od roku 1989, vycházel Stalagmit bez finanční podpory ČSS jako registrované periodikum – časopis pro speleology, horolezce a přátele přírody (podrobněji k tomu viz příspěvky v prvním čísle časopisu Speleo, 1990). Po 14 letech však nakonec bylo vydávání Stalagmitu z ekonomických důvodů zastaveno. Vladimír později vybíral z jednotlivých čísel nejdůležitější a nejzajímavější články a prezentoval je na internetu.

O podzemí a jeskyních napsal řadu článků, které jsou často doprovázeny vedle fotografií podrobnými náčrtky a situačními plány. Zaměřoval se ale hlavně na praktickou péči o podzemní prostory, včetně jejich zabezpečení proti nevídaným návštěvníkům a vandálům. Z jeho iniciativy tak i v Českém krasu zůstal uzavřen hlavní vchod do Srbských jeskyní na Chlumu u Srbska železobetonovým sarkofágem. Přestože byl Vladimír Vojíř přes 4 roky velmi vážně nemocný, pracoval neúnavně do svých posledních dnů. Oslavu svých 70. narozenin, kterou plánoval ve štolě č. XXII na Petříně, už uspořá-

¹ Katedra anorganické chemie, Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy, Hlavova 2030/8, 128 43 Praha 2; david.havlicek@natur.cuni.cz

² Česká geologická služba, Klárov 3, 118 21 Praha 1;

barbora.dudikova@geology.cz

³ kaplanova.lenka@gmail.com

⁴ tomas.polak@valueadded.cz

Český kras (Beroun), XLII (2016), 77–80, 1 obr.

© Muzeum Českého krasu, p. o., Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-87708-08-8

dat nestihl, přežil je jen o dva dny. Jako znalce pražského podzemí ho tu připomíná pamětní deska, o jejíž osazení se zasloužili Pavel Míka a Pavla Češková z Oddělení péče o zeleň Magistrátu hl. m. Prahy.

„Člověk by vlezl i do pekla, jen proto, aby jej objevil...“ – citát Karla Čapka mohl najít každý, kdo zavítal na Vladimírovy internetové stránky, hned v úvodu rubriky Speleologická činnost. Čapkův citát si oblíbil, protože jím mohl přesně vystihnout svůj hluboký vztah k jeskyním a podzemí. Touha objevovat ho provázela celým životem a nebýt jí, nikdy by nevznikl Speleologický klub Praha. Tady ho obklopovali lidé se stejným zájmem, s nimiž začal „badat“, jak rád říkal objevovali nových podzemních prostor. Osobnost Vladimíra Vojíře snad nejlépe dokreslí osobní vzpomínky na společné zážitky s ním z pera bývalých členů Speleologického klubu Davida Havlíčka, Barbory Dudíkové Schulmannové, Lenky Kaplanové a Tomáše Poláka.

David Havlíček

Někdy na jaře roku 1972 jsem vzal kamarády k nám na chalupu do Horních Alberic v Krkonoších. Tehdy jsem neměl ani ponětí o tom, že tam jsou nějaké jeskyně, které už zdokumentoval a popsal Josef Řehák. Scházeli jsme s kluky Hlasivcovými po loukách do Horních Alberic, abychom odtud vystoupili starou celní cestou k polské hranici. Po levé straně jsme míjeli opuštěný lom (Celní lom), do kterého jsme se zašli podívat. Pod lomovou stěnou, vzadu vpravo od vstupu, byl malý otvor do skály, nad kterým se tvořila mlha. Hodili jsme dolů pár kamenů a čekali, až dopadnou. Moc dlouho to sice netrvalo, otvor ve skále mne však přesto fascinoval. Jako teenager jsem tehdy četl knihu existencialisty Alberta Camuse „Pád“. Jak jsem se díval na ten otvor, vzpomněl jsem si na pasáž z té knížky, kterou je třeba doslova ocitovat: „Zvláště speleologové mi byli velmi odporní. Šplhat na kótu minus osm set a přitom riskovat, že si člověk zaklesne hlavu ve skalní průlině – v násosce, jak říkají ti hlupáci, mi připadalo jako činnost lidí úchylných nebo

přínejmenším duševně chorých“. Hleděl jsem na otvor ve skále a říkal si: To bude násoska! Třeba to má minus osm set!

Ti kluci Hlasivcovi měli tátu horolezce a všestranného sportovce, Hynka Hlasivce, úžasného člověka, který je naučil základům pohybu v přírodě. A Kuba, starší z nich, tehdy pronesl osudovou větu: „Řekneme tatíkoví, on vezme vercajk a pojedeme sem s ním prozkoumat tu jeskyni“. A tak se také stalo. Jeskyně byla sice asi o dva řády mělčí, nežli minus osm set, jenže Hynek si všiml ještě dalších lomů v okolí, včetně Bischofova lomu, ve kterém zela obrovská vylámaná komora, odkud se dalo vstoupit do Alberické jeskyně, o které jsme tehdy přirozeně nic nevěděli. I tuhle jeskyni jsme tedy prozkoumali a Hynek pronesl pro mne (z dnešního pohledu) další osudovou větu: „Kluci, příští víkend jedeme s Karlem Halíkem lézt do Srbska v Českém krasu a já vám tam ukážu jeskyně, o kterých se vám ani nezdá“. Hynek byl horolezec staré školy, a co řekl, to také platilo. Vybavil nás konopným lanem, několika smyčkami ze stejného materiálu, skobami, těžkými ocelovými karabinami a ukázal nám vstup do Barrandovy jeskyně. Řekl nám akorát, že ze začátku budeme potřebovat lano na přidržení a pak dál, že bude „plazivka“. To bylo všechno. Pak odešel s Karlem Halíkem na Blážínu stěnu a ponechal nás svému osudu. Pomocí lana se nám podařilo sestoupit pod vstupní propast a nalézt „plazivku“. Byli jsme tenkrát štíhlí kluci a tak jsme i tu plazivku úspěšně prolezli a po nějaké hodině dosáhli konce jeskyně. Tam byla umístěna „vrcholová knížka“, kterou jsme nedočkavě otevřeli. Stálo tam „Speleologický klub Praha, základní organizace Socialistického svazu mládeže, předseda Vladimír Vojíř“, razítko a podpis. Hned první zápisy byly poplatné tehdejší době a vesměs hanobily naše lidově-demokratické zřízení: „Ať si strčí Vojíř svoje razítko do pr..le“ nebo zápis ze 7. listopadu 1971: „V tento slavný den je nejlépe zalézt hluboko pod zem“. Hned nás napadlo, že bychom mohli taky napsat, že Vojíř je vůl, ale neudělali jsme to. Bylo by to příliš laciné. A tak jsem se chopil ohlodač tužky a napsal do té knížky citát Alberta Camuse z Pádu, který jsem zmínil už na začátku.

Po úspěšném výstupu z Barrandovky jsme vyšli na stráně nad Berounku a spatřili impozantní lom Na Chlumu kousek nad námi. Vstoupili jsme do něj po příjezdové cestě, dívali se dolů směrem k dolní etáži a se vzrušením pozorovali otvory ve stěnách. Po chvíli se u vchodu do lomu objevili dva chlapci. Jeden asi tak našeho věku s batohem, druhý, zřejmě o něco starší než my, s fotobrašnou přes rameno a foťákem na krku. Jak se k nám přiblížili, začal nás ten s tím foťákem ze všech možných úhlů fotografovat. Pak přišel o něco blíže a zeptal se, co tady děláme. Trochu jsme se lekli – ostatně byli jsme stále ještě od bláta z Barrandovky, takže bylo jasné, že jsme byli v jeskyni. Řekl jsem mu, že tady Kuba má tatínka horolezce a ten nám ukázal Barrandovu jeskyni, kterou jsme si prohlédli. Ten chlapec se pořád usmíval. Na chvíli se zamyslel a pak pravil: „Takže amatéři...“. Chvilí se odmlčel, pokýval hlavou a pravil: „To my jsme profesionálové“. Úplně mi to vyrazilo dech. Tak tohle byli ti „speleologové“!!! Hned mi napadlo, jestli to třeba není ten „vůl Vojíř“, o kterém jsme četli v knížce v Barrandovce. Ten mladší však přerušil tok mých myšlenek dotazem, jestli umíme slaňovat. Hned jsem se přiznal, že jednou mi to Hynek ukázal, když

Obr. 1. Fotografie z 1. sjezdu ČSS – Vladimír Vojíř (vlevo) v rozhovoru s M. Kubešem, za nimi V. Lysenko. Foto D. Havlíček.

Fig. 1. A photograph from the 1st Congress of the Czech Speleological Society. V. Vojíř (left), with M. Kubeš and V. Lysenko (in the background). Photo by D. Havlíček.

jsme lezli do Alberické jeskyně. Chlapík s foťákem pak řekl: „Luboši, hod' tam lano, ať si to zkusí.“ Luboš vybalil silonové (!!!) lano, upevnil ho a spustil na dolní etáž. Pak nám ukázal Dülferův sed a elegantně slanil dolů. Vrátil se nahoru po svážnici a pravil: „A teď vy.“ Protože jsem před tím slaňoval jen v Alberické jeskyni, kde nebylo skoro nic vidět, v otevřeném prostoru lomu to pro mne byl adrenalinový zážitek. Všichni jsme úspěšně slanili a chlapík s foťákem neustále něco vyprávěl. Šli jsme společně pomalu do Srbska na vlak. Ve vlaku jsme se dozvěděli, že jsou ze Speleologického klubu Praha (tak přece Vojtěh, blesklo mi hlavou). To už jsem ale dostal navštívenku a pozvánku do klubovny Na Kozačce 6. Vláda Vojtěh vyprávěl zrovna o plánované klubové expedici na Dolný vrch na maďarsko-slovenském pomezí. Zajímalo mě to. Představoval jsem si obrovské propasti a objevy neznámých nádherných jeskyní. I když už jsem měl na prázdniny jiné plány, rozhodl jsem se stejně do té klubovny zajít. . .

Schůzka se konala ve sklepě starého domu na výše uvedené adrese. Na programu bylo promítání diapozitivů z klubové expedice do krasu v oblasti městečka Čepelare v bulharských Rodopech. Přednášejícím byl nějaký Jarda Červený a osoba, které říkali „Gríňák“. I když jsem při poslechu přednášky cítil především dobrodružství, zjistil jsem, že výprava, ze které se promítaly ty diapozitivy, měla trochu jiný cíl. Šlo totiž o sledování a dokumentaci netopýrů v tamních jeskyních. . . Později, nebo spíš mnohem později, se „Gríňák“ proměnil v profesora zoologie Ivana Horáčka. Po schůzce se Vláda zeptal, kdo pojede o víkend do krasu mapovat. Nevěděl jsem přesně, co to bude obnášet, ale jel jsem.

Byli jsme jen tři, Vláda, Luboš Čížek (kterého jsem znal z prvního setkání) a já. Už tehdy jsem začal chápat, že jeskyňáři nejsou jen dobrodruzi, ale že každá objevená jeskyně se musí zmapovat a všemožně zdokumentovat a s tím je spousta práce. Mapování úseku od 2. vchodu Srbských jeskyní do Bahnitě sně nám trvalo dva dny. Nejdřív jsme fixovali měřicí body a po zatužení cementu vybalil Vláda dřevěnou krabici, ve které se nacházel důlní závěsný kompas se sklonoměrem. Podrobně mi vysvětlil, jak to zařízení funguje a mně se to moc zamlouvalo. Uvědomil jsem si, že přesně tohle by mě bavilo. Dobrodružství z lezení a objevování nepoznaného spojené s dokumentací a „vědeckým“ zpracováním výsledků. Už tehdy jsem věděl, že příští rok s nimi pojedu na klubovou expedici na Dolný vrch. . .

Expedice „Dolný vrch 1973“ byla už podstatně jiná kategorie. Na výpravu jsme nejprve shromáždili veškerý materiál, přičemž některé věci se prostě tenkrát koupit nedaly a tak jsme si je museli vyrobit. Pamatuji se na „klubová odpoledne“ strávená výrobou stovek metrů lanových žebříků. Vše jsme pak zabalili do velkých dřevěných beden. Ty se pak odeslaly jako spěšná vlakem do železniční stanice Hrhov. My jsme s osobními věcmi odjeli nočním vlakem do Košic a pak brzy ráno do Turni nad Bodvou. Po vylétě přes Turnianský hrad a zpátky Zadielskou dolinou, jsme dorazili do Hrhova, kde na nás už čekaly naše bedny. Vláda někde sehnal traktor s valníkem a poslal s nimi Milana Píchu nahoru. Všichni ostatní pak vystoupili na planinu tzv. „Vojířovou diretissimou“, prostě přímo svahem vzhůru do oblasti Březového závrtu (Nyíres Töber). Pochopil jsem tenkrát i další věci, které jsou k „badání“ potřeba. Nejdřív je potřeba udělat povrchový průzkum. K tomu je třeba využít veškerou dostupnou literaturu a mapové podklady, které jsou k dispozici. Vláda vždycky dokázal nějak obalamutit úřady a získat to, co potřeboval. Měli jsme například od ministerstva vnitra úplný polygon maďarsko-slovenské hranice se souřadnicemi všech hraničních kamenů. Při tvorbě povrchových plánů, které jsme nejprve tvořili jen s pomocí buzoly a pásma jsme vždy vycházeli z pevných bodů o známých souřadnicích – to byly ty hraniční kameny. A pak přišel na řadu průzkum a dokumentace objevených lokalit.

Vláda moc dobře věděl, že Maďaři jsou při průzkumu Dolného

vrchu mnohem dál než my a řadu objevů doposud nestačili publikovat. Řekl mi tenkrát, že by chtěl na podzim zajet do Budapešti a získat od Maďarů informace o posledních objevech. Miloval jsem cestování a moc si přál, aby mne vzal s sebou. Vzal, a někdy na přelomu září a října 1973 jsme nastoupili do lůžkového vozu mezinárodního rychlíku. Vzpomínám si, jak „zodpovědně“ Vláda k maďarské misi přistupoval. Ve vlaku vybalil česko-maďarskou konverzaci a zásoboval nás více či méně zcela nepotřebnými větami z této konverzace. Skutečně, u některých „frází“ bylo stoprocentně jisté, že jsem je nikdy nepoužil a nikdy v životě nepoužiji ani v češtině. Třeba věta „Šijete také podprsenky?“, kterou nás Vláda naučil maďarsky. . .

Jeskyňářina byla (a dodnes je) také politika. Ve druhé polovině sedmdesátých let se hodně hovořilo o potřebě vytvoření národní speleologické organizace. Na Slovensku taková společnost už dávno existovala, v Čechách a na Moravě jsme měli spoustu různých klubů a spolků bez zastržení jednotnou národní organizací. V prosinci 1978 byla na ustavujícím sjezdu založena Česká Speleologická Společnost (ČSS). Vládivou prioritou byl ale vždycky jeho Speleologický klub. Jistě, i ten se stal jednou ze zakládajících organizací České speleologické společnosti. A založením Společnosti se stal zcela rovnoprávný s ostatními zakládajícími subjekty, přisvojujícími si dříve mnohdy dominantní postavení (Krasová sekce, Speleologický klub Brno apod.). V tehdejší struktuře ČSS hrály důležitou roli tzv. „krajské výbory“. Byl jsem tehdy Vládivým korunním princem a on mne nominoval nejprve do Krajského výboru pro Prahu a Středočeský kraj a za něj pak do Ústředního výboru, jehož náhradníkem (a poté řádným členem) jsem se stal na 1. sjezdu ČSS v roce 1981. A od té doby jsem se v různých funkcích (včetně předsednictví) podílel na činnosti České speleologické společnosti dlouhých devatenáct let. Uvědomuji si, že i na tomto mém směřování měl Vláda lví podíl. Jak už jsem napsal, jemu šlo vždycky o jeho klub, který vypiapl od prvopočátku. Neměl ambice stát se „bafuňářem“ (jak vždycky říkal) ČSS, vedení klubu pro něj bylo to nejdůležitější. A já měl být jeho vyslancem v „horních vrstvách“ Společnosti a hájit zájmy jeho klubu. Nedokážu zpětně posoudit, do jaké míry jsem tyto jeho představy splnil a v čem ho zklamal. Co však dokážu posoudit je to, co naučil a dal Vláda mně. A jak snad vyplývá i z tohoto textu, bylo toho strašně moc. Především to byl jeden z mála lidí, kteří zásadně ovlivnili můj život. Naučil mě pravidlům badatelské činnosti, jimiž jsem se řídil nejen v jeskyňářině, ale i ve své vědecké práci. Seznámil mne se spoustou vynikajících lidí doma i v zahraničí a umožnil mi tak navázat kontakty, jichž jsem využíval při svých dalších výpravách (a využívám dodnes). A hlavně, naučil jsem se mapovat a dokumentovat jeskyně. V osmdesátých a devadesátých letech jsem jezdil na expedice se ZO 5-02 Alberice (s Radko Táslerem) a poznal tak nádherné krasové oblasti Slovinska, Austrálie a Nového Zélandu. Troufám si říci, že jsem byl platným členem jeho týmu především proto, že jsem mohl využívat to, co mě Vláda naučil.

Barbora Dudíková Schulmannová

V roce 1978, právě když mi bylo 15 let, jsem se přes kamaráda z dětství dostala mezi partu lidí, respektive kluků, kteří jezdili „do krasu“. Každou sobotu, v létě, v zimě, jsem vstávala kolem páté hodiny ráno, abych stihla vlak z nádraží na Smíchově, odkud jsme jezdili do Srbska, a když se začalo rozednívat, byli jsme už nachystáni vlézt do jedné z jeskyní v lomu na Chlumu – nejčastěji to byla „Netopýrka“ nebo Srbské jeskyně. Lezli jsme tam úplně neorganizovaně, takže jsme se často stávali terčem pronásledování ochránců přírody. Tehdy jsme potkali Vlášu Vojtěhe, speleologa, který nám umožnil stát se členy Speleologického klubu Praha a dal našim návštěvám jeskyní určitý řád.

Jak vyplývá z předchozího vyprávění Davida Havlíčka, klub v té

době stabilně a velmi dobře fungoval a měl za sebou řadu úspěšných expedic na Slovensko. Začátečníci samozřejmě získávali svoje první zkušenosti na Chlumu. Zpočátku ještě s Vladimírem, později i sami, jsme v Srbských jeskyních, v „Netopyrce“ a v jeskyni Nad Kačákem intenzivně kutali a výsledkem našeho úsilí bylo nalezení dalších chodeb a domů, někdy i se skromnější výzdobou. Postupně se naše aktivity rozšířily i na pořádání setkání speleologů v Českém krasu, kde jsme Vládovi, jako hlavnímu organizátorovi, byli k ruce, jak už administrativně, tak jako průvodci po jeskyních.

Největším zážitkem ale byly již zmíněné výjezdy na Slovensko – na Dolný vrch. Týden, a později i 14 dní, jsme bydleli ve stanech přímo na hranici Slovenska a Maďarska, pro vodu se chodilo s krosnou k několik kilometrů vzdáleným studnám, nákup byl pro určenou „službu“ výlet na celý den krkolomným terénem. A hlavně se naše cesty neobešly bez situací, které nám někdy komplikovaly život, ale s odstupem jsou spíš k zasmání. Jednou jsme museli trávit noc v Hrhově na louce pod svážnou („Vojířova dirrettissima“), kudy vedla nejkratší cesta na Dolný vrch, protože jsme nedostali povolení od pohraniční stráže k pobytu na našem obvyklém tábořišti na planině a vypadalo to, že ho ani nedostaneme, a že „pošupajdíme“ zpátky do Prahy. Jen Vládův „šarm“ a řečnické schopnosti způsobily, že se tak nestalo.

Dokonce ale i na Vladimíra došlo, a to přímo v jeskyni. Když s námi jezdil na Dolný vrch, věnoval se hlavně „badání“ na povrchu, podzemí znal vcelku důvěrně z dob minulých. Jedna z propastí mu ale učarovala, a tak se vydal do jejích hlubin po žebříku z ocelových lanek. Při cestě zpátky se ale na žebříku uprostřed cesty zarazil, protože měl jistící lano provlečené mezi jednotlivými jeho „špruškami“. Stačilo sice na chvíli se odcvaknout z prsního úvazu, a lano přehodit. Vláda ale v té výšce nějak zazmatkoval a začal nám nahoru, i těm dolů, strašlivě nadávat, že jsme to na něj „narafčili“, svolal na nás všechny nebeské i pekelné přisery, co znal, a teprve když už si na žádnou nemohl vzpomenout, jednoduše lano přehodil a vylezl nahoru, jakoby se nechumelilo.

Jak už to u výrazných osobností bývá, spolupráce i kamarádství s Vládou Vojtěšem se samozřejmě někdy neobešlo bez střetů, ale ty se nakonec vždycky urovnaly a při vzpomínání člověku nakonec vyvstanou v mysli jen ty momenty, které duši pobaví a srdce potěší.

Lenka Kaplanová

o Dolném vrchu nám Vladimír vyprávěl téměř na každé schůzce, na svůj první „Dolňák“ jsem se proto velice těšila. Zvědavá jsem byla i na Dolnému vrchu nejbližší vesnici Hrhov, kde, jak Vláda říkal, lidé slovensky pouze předseda MNV, paní na poště a prodavačky v místním koloniálu. Zda uměla slovensky paní na poště nevím, na poštu jsem nikdy nesla, ale paní v prodejně si vždy požadované nejprve přeložily do maďarštiny a pak nás teprve obsloužily, počítaly však výhradně maďarsky. Předsedu MNV pan Bodnára Vláda každoročně žádal, aby nám vyřídil od místních „žandárů“ povolení k táboření nahoře na Dolném vrchu. Pan Bodnár nikdy nezklamal a výjimku zařídil. Toho roku pan Bodnár slavil 60. narozeniny, a proto jsme na důkaz vděčnosti, ale především přátelství přijeli s darem – broušenou vázou s vyrytou sedesátkou – kterou Vláda panu Bodnárovi slavnostně předal. Pan Bodnár byl dojatý a bohatě nás všechny pohostil. Vládu, jako svého přítele, pozval přímo na rodinnou oslavu, nám ostatním nabídl borovičku se špekem a slanými okurkami na zahradě domu. Zvlášť zdůrazňoval, že borovičku je nutné zajídat špekem a slanými okurkami, neboť jediné tak zůstaneme strážliví.

Pokud měl pan Bodnár pravdu, dělali jsme něco špatně. Výsledkem však bylo, že ten den jsme již na Dolný vrch nedošli. Vláda přenocoval u pana Bodnára a my ostatní v malém dražním domku, přesněji

řečeno my, co jsme měli dostatek morálních sil a odhodlání tam dojít, ostatní si „ustlali“ podél trati. Jak dlouho jsme spali nevím, ale probuzení bylo přímo děsivé a především bolestivé. Probudil nás Vláda bujarým halekáním „bíúúúúúúdiček“, které občas proložil zvoláním „pozor zlý pes“ – ovšem v maďarštině, z čehož si už pamatuji pouze slovo „kutya“, což znamená pes, a snažil se nám do pusy nacpat bublaninu, kterou brzy ráno upekla paní Bodnárová. Jak nás však postupně obcházel krokem ještě ne zcela jistým, nešlápl vždy pouze do mezery mezi našimi těly, ale třefoval se přímo mistrně na nejbolestivější místa, čímž probudil i ty, kteří „bíúúúúúúdiček“ zaspali a nestačili včas uhnout, nehledě na to, že bublaninou nás spolehlivě přidusil všechny. Častovali jsme ho slovy ne zrovna plnými vděku a rovnajíce si pochroumané končetiny pomalu vstávali. Vláda nás sledoval, jak si s obtížemi sbíráme své věci, a zářil štěstím.

Tomáš Polák

Vláda Vojíř... přestože by při vzpomínce na Vláu bylo nevhodnější zdůraznit jeho roli koryfeje české speleologie, raději přenechám zhodnocení této oblasti jiným, povolanejším. Ostatně už dost řečeno výše. Rád ale připomenu jinou, neprávem opomíjenou, roli Vládi, totiž Vojíře – linguisty. Všichni, kteří jezdili za Dolný vrch na Slovensku, si pamatují, že po přejezdu federálních hranic Vláu přešel do plynné slovenštiny a tu z velké části používal po celou dobu pobytu na Slovensku. Nám ostatním, odkojeným pravidelnými pondělními slovenskými inscenacemi a československými proslovy doktora Husáka, to samozřejmě nečinilo nejmenší obtíž. Zatímco doktor Husák, podobně jako dnes vicepremiér Babiš skládali, resp. skládají věty současně ze slovenských a českých slov, Vláu hovořil poměrně plynně v jednom nebo druhém jazyce. Nicméně i znalec jazyka se občas utne, a tak Vláu jednou v rozčilení, kdy se skepticky vyjadřoval o jakémsi hrhrovském funkcionári, vypustil do éteru následující větu: „Ten súdruh bol taký ... veľký ... BLBOC...“ A nové slovo bylo na světě.

Od té doby jej používám. Dneska méně, nicméně na vojně, při diskuzích s kamarády Slováky to bylo poměrně často. Než si zvykli, hovor obvykle probíhal podle následujícího jednotného schématu:

„Blboc? Aký blboc?“

„Blboc je slovensky blbec. Spisovně...“

„To som doteraz nepočul...”

„Protože nemluvíš spisovně. Ale na jižním Slovensku se ještě nedávno používalo běžně... Pokud chceš mluvit spisovně, říkej „blboc“, ať nejsi za blbce.“

Jsem přesvědčen, že ho někteří moji kamarádi z vojny používají dodnes.

Prátele speleologové, zemrel jen ten, na koho se zapomnělo. Proto Vás prosím, hovořte na Slovensku slovensky, je to krásná řeč, a pokud ji obohatíte i novým podstatným jménem, které navíc zní tak přirozeně slovensky, oživíte jazyk a připomenete si Vládu. Proč by vláda nemohl stát po boku Štúra, Husa, Dobrovského i Karla Čapka, který světově zpopularizoval Josefovo slovo „robot“. Nemusíme mít takové cíle, stačí, když jej uvedeme v život na Slovensku. Připomeneme si speleologa, kamaráda a koneckonců i lingvistu Vladimíra Vojtěře.